

ՀՀ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

EIMC N01/17
Հունվար 2017

ՀԱՅԷԿՈՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳ

(ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԿԵՆՏՐՈՆ)

ՀՀ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԷԿՈԼՈԳԻԱԿԱՆ
ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Ն Ք

✓ ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐ

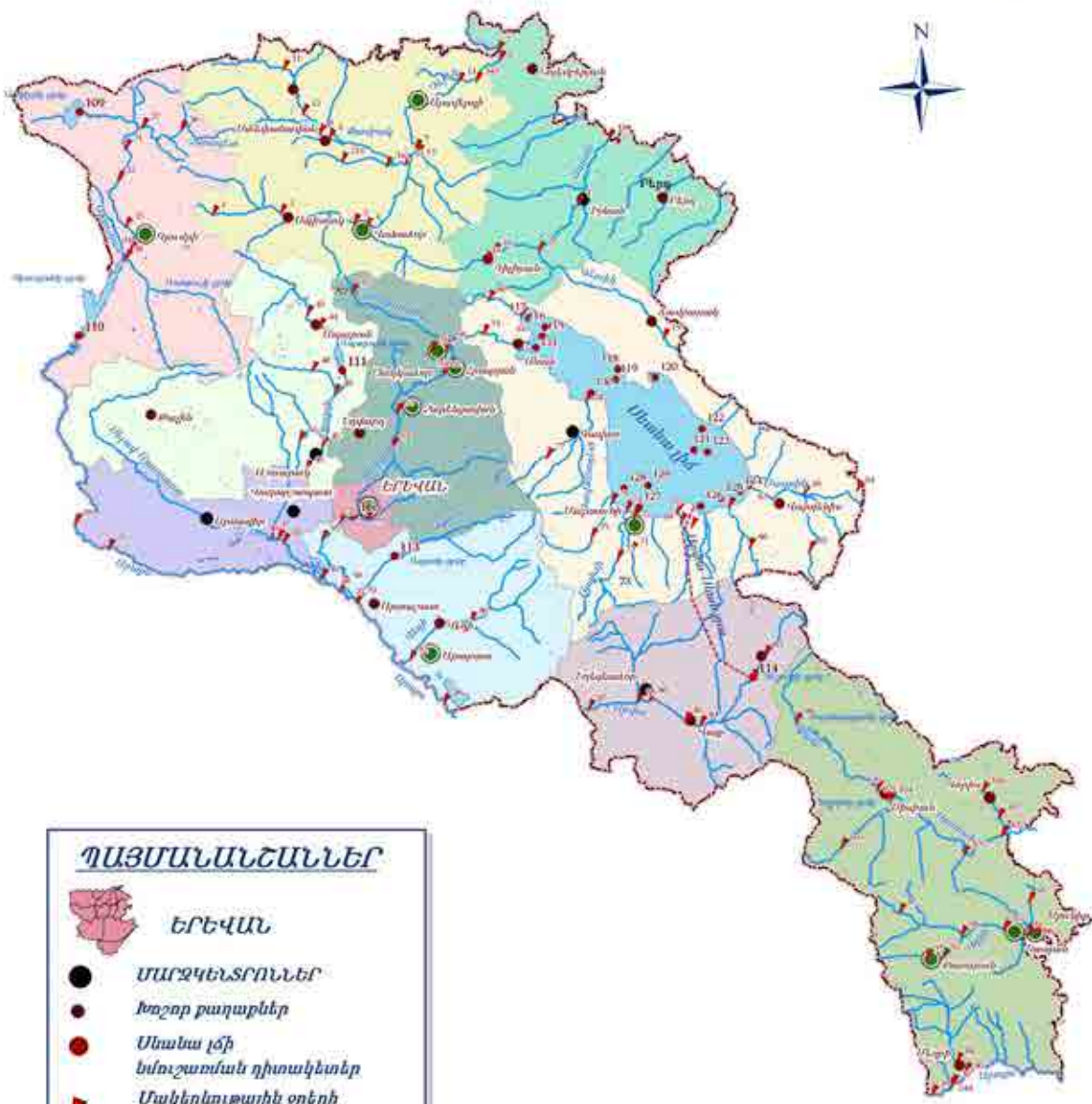

<http://www.armmonitoring.am>

Բովանդակություն

ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐ	5
ՀՀ գետերի ջրի քիմիական որակը հունվարին	5
Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք	9
Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	9
Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք	9
ՀՀ ջրամբարների ջրի քիմիական որակը հունվարին.....	10
Ծաղկաձորում շրջակա միջավայրի որակի մոնիտորինգ	15
Մակերևութային ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ.....	16
Էկոլոգիական նորմեր	17
Մակերևութային ջրերի աղտոտվածության չափանիշներ	18
«Արտակարգ բարձր աղտոտվածություն» և «բարձր աղտոտվածություն» արտահայտությունների սահմանումը	19

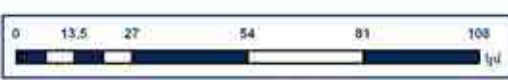
ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ ԵՎ ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕՂԻ ՈՐԱԿԻ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՅԱՆՑ

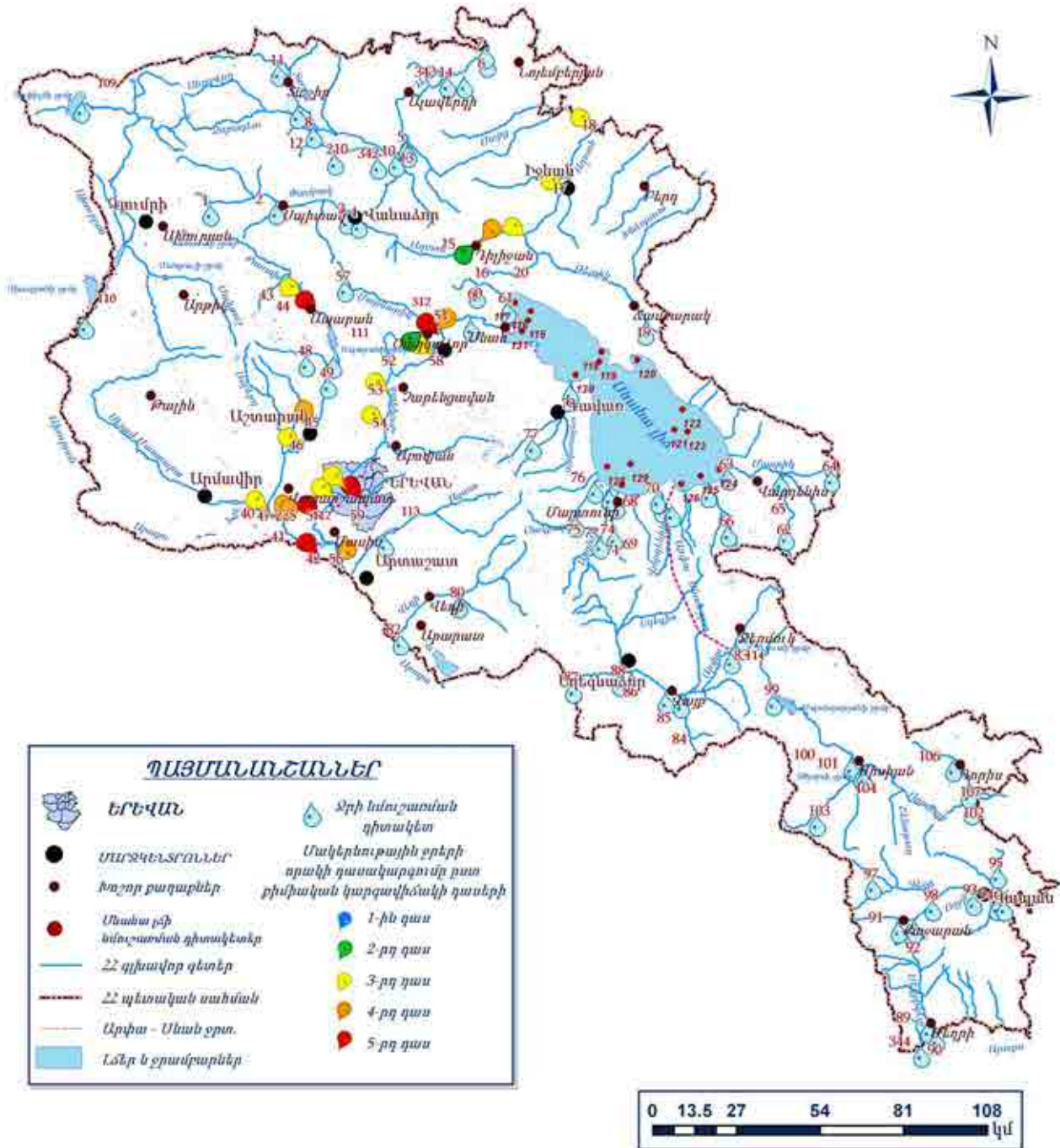
ՊԱՅՄԱՆԱՆՇԱՆՆԵՐ

 ԵՐԵՎԱՆ

- ՄԱՐԶԿԵՆՏՐՈՆՆԵՐ
- Խոշոր քաղաքներ
- Սեանա լճի նմուշառման դիտակետեր
- Մակերևութային ջրերի որակի մոնիտորինգ
- Մթնոլորտային օդի զետեւամերձ շերտի մոնիտորինգ
- ՀՀ գլխավոր գետեր
- ՀՀ պետական սահման
- Արփա - Սեանա ջրո.
- Լճեր և ջրամբարներ

ՀՀ մակերևութային ջրերի քիմիական որակը (հունվար 2017)

ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐ

2017 թվականի հունվարին մակերևութային ջրերի որակի դիտարկումներ իրականացվել են հանրապետության 7 գետի և Երևանյան լճի 23 դիտակետում, որտեղից վերցվել է 23 փորձանմուշ: Վերցված փորձանմուշներում որոշվել է միջին հաշվով 45 ցուցանիշ: Իրականացված դիտարկումների արդյունքները բերված են աղյուսակների տեսքով:

ՀՀ կառավարության «Կախված տեղանքի առանձնահատկություններից՝ յուրաքանչյուր ջրավազանային կառավարման տարածքի ջրի որակի ապահովման նորմերը սահմանելու մասին» որոշմամբ (ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունիսի 27-ի N 75-Ն որոշում) ՀՀ-ում մակերևութային ջրերի որակի գնահատման համակարգը ջրի քիմիական որակի յուրաքանչյուր ցուցանիշի համար տարբերակում է կարգավիճակի հինգ դաս՝ «գերազանց» (1-ին դաս), «լավ» (2-րդ դաս), «միջակ» (3-րդ դաս), «անբավարար» (4-րդ դաս) և «վատ» (5-րդ դաս): Ջրի քիմիական որակի ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: Եթե ջրի որակի տարբեր ցուցանիշներ ընկնում են որակի տարբեր դասերի մեջ, ապա վերջնական դասակարգման մեջ հաշվի է առնվում վատագույնը: Գործում է հետևյալ սկզբունքը. «Եթե մեկը վատ վիճակում է, ապա բոլորն են վատ վիճակում»: Ջրամբարներում ջրի որակի գնահատումը կատարվում է միայն սնուցող նյութերով:

ՀՀ գետերի ջրի քիմիական որակը հունվարին

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Աղստև	1,2 կմ ք. Դիլիջանից վերև (15)	-	2-րդ	2-րդ
		0,5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև (16)	ԹԿՊ, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			ԹՔՊ, ամոնիում իոն	4-րդ	
		1 կմ ք. Իջևանից վերև (17)	ԹԿՊ, նիտրատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Աղստև	Սահմանի մոտ (18)	ԹԿՊ ₅ , ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (20)	Նիտրատ իոն	3-րդ	3-րդ
Ախուրյան	Մեծամոր	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ (40)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, հանքայնացում	3-րդ	4-րդ
			Բոր, սուլֆատ իոն	4-րդ	
		11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք (41)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ԸԱԱ, հանքայնացում	3-րդ	4-րդ
			Բոր, սուլֆատ իոն	4-րդ	
		0,5 կմ գյ. Ռանչպարից ներքև (42)	ԹՔՊ, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, հանքայնացում	3-րդ	5-րդ
			Սուլֆատ իոն	4-րդ	
Բոր	5-րդ				
Հրազդանի	Քասախ	0,5 կմ ք. Ապարանից վերև (43)	Ֆոսֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
		0,5 կմ ք. Ապարանից ներքև (44)	ԹՔՊ, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	5-րդ	
1 կմ ք. Աշտարակից վերև (45)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ		

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս	
Հրազդանի	Քասախ	3,5 կմ ք. Աշտարակից ներքև (46)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ	
		Գետաբերան (47)	Ֆոսֆատ իոն, վանադիում	3-րդ	3-րդ	
	Հախվերդ	0,5 կմ գյ. Փարպիից ներքև (50)	Ֆոսֆատ իոն, վանադիում	3-րդ	4-րդ	
			Ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ		
	Հրազդան	Հրազդան	0,5 կմ ք. Քաղսիից ներքև (52)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, վանադիում	3-րդ	3-րդ
			0,5 կմ գյ. Արգելից ներքև (53)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, վանադիում	3-րդ	3-րդ
			0,5 կմ Արզնի ՀԷԿ-ից ներքև (54)	ԹՔՊ, նիտրատ իոն, մանգան, վանադիում, նատրիում, քլորիդ իոն	3-րդ	3-րդ
			6 կմ ք. Երևանից ներքև. գյ. Դարբնիկի մոտ (55)	ԹԿՊ, ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, մանգան, վանադիում, նատրիում, քլորիդ իոն, հանքայնացում	3-րդ	5-րդ
				Ֆոսֆատ իոն, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Ամոնիում իոն	5-րդ				

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հրազդանի	Հրազդան	Գետաբերան (56)	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, մանգան, վանադիում, նատրիում, ՇԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, հանքայնացում	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	4-րդ	
	Գետառ	Գետաբերան (59)	ԹԿՊ ₅ , ԹՔՊ, մանգան, վանադիում, նատրիում, հանքայնացում	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ՇԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	4-րդ	
	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	5-րդ			
	Մարմարիկ	Գետաբերան (58)	Մանգան	4-րդ	4-րդ

1 -րդ դաս՝ «գերազանց» քիմիական որակ, 2 -րդ դաս՝ «լավ» քիմիական որակ, 3 -րդ դաս՝ «միջակ» քիմիական որակ, 4 -րդ դաս՝ «անբավարար» քիմիական որակ, 5 -րդ դաս՝ «վատ» քիմիական որակ

Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

Աղստև գետի Դիլիջանից վերև հատվածում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), Դիլիջանից ներքև հատվածում՝ «անբավարար» որակի է (4-րդ դաս)՝ պայմանավորված ԹԲՊ-ով և ամոնիում իոնով, Իջևանից վերև, սահմանի մոտ և գետաբերանի հատվածներում ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս). Իջևանից վերև՝ պայմանավորված ԹԿՊ5-ով, նիտրատ իոնով և ընդհանուր ֆոսֆորով, սահմանի մոտ՝ պայմանավորված ԹԿՊ5-ով, ԹԲՊ-ով, ամոնիում, նիտրատ և ֆոսֆատ իոններով և ընդհանուր ֆոսֆորով, գետաբերանի հատվածում՝ պայմանավորված նիտրատ իոնով:

Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մեծամոր գետի Վաղարշապատից հարավ և հարավ-արևելք ընկած հատվածներում ջուրը «անբավարար» որակի է (4-րդ դաս)՝ պայմանավորված բորով և սուլֆատ իոնով, Ռանչպարից ներքև՝ «վատ» որակի է (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված բորով:

Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Քասախ գետի Ապարանից վերև և Աշտարակից վերև և ներքև, ինչպես նաև գետաբերանի հատվածներում ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս). Ապարանից վերև՝ պայմանավորված ֆոսֆատ իոնով, Աշտարակից վերև՝ պայմանավորված նիտրատ և ֆոսֆատ իոններով, վանադիումով և ընդհանուր ֆոսֆորով, Աշտարակից ներքև՝ պայմանավորված նիտրատ և ֆոսֆատ իոններով, վանադիումով և ընդհանուր ֆոսֆորով, գետաբերանի հատվածում՝ պայմանավորված ֆոսֆատ իոնով և վանադիումով, Ապարանից ներքև՝ «վատ» որակի է (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով:

Հախվերդ գետի Փարպիից ներքև հատվածում ջուրը «անբավարար» որակի է (4-րդ դաս)՝ պայմանավորված ընդհանուր ֆոսֆորով:

Հրազդան գետի Քաղսիից և Արգելից ներքև, ինչպես նաև Արզնի ՀԷԿ-ից ներքև հատվածներում ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս). Քաղսիից ներքև՝ պայմանավորված ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով, մանգանով և վանադիումով, Արգելից ներքև՝ պայմանավորված նիտրատ և ֆոսֆատ իոններով, մանգանով և վանադիումով, Արզնի ՀԷԿ-ից ներքև՝ պայմանավորված ԹԲՊ-ով, նիտրատ իոնով, մանգանով, վանադիումով, նատրիումով և քլորիդ իոնով, Երևանից ներքև՝ Դարբնիկ գյուղի մոտ հատվածում ջուրը «վատ» որակի է (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում իոնով, գետաբերանի հատվածում ջուրը «անբավարար» որակի է (4-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով: Գեղանիստ գյուղի մոտ հատվածում ջուրը «միջակ» որակի է (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում, նիտրիտ, նիտրատ և ֆոսֆատ իոններով, մանգանով, վանադիումով, նատրիումով, ընդհանուր անօրգանական ազոտով, ընդհանուր ֆոսֆորով, քլորիդ իոնով և հանքայնացումով:

Գետառ գետի գետաբերանի հատվածում ջուրը «վատ» որակի է (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով:

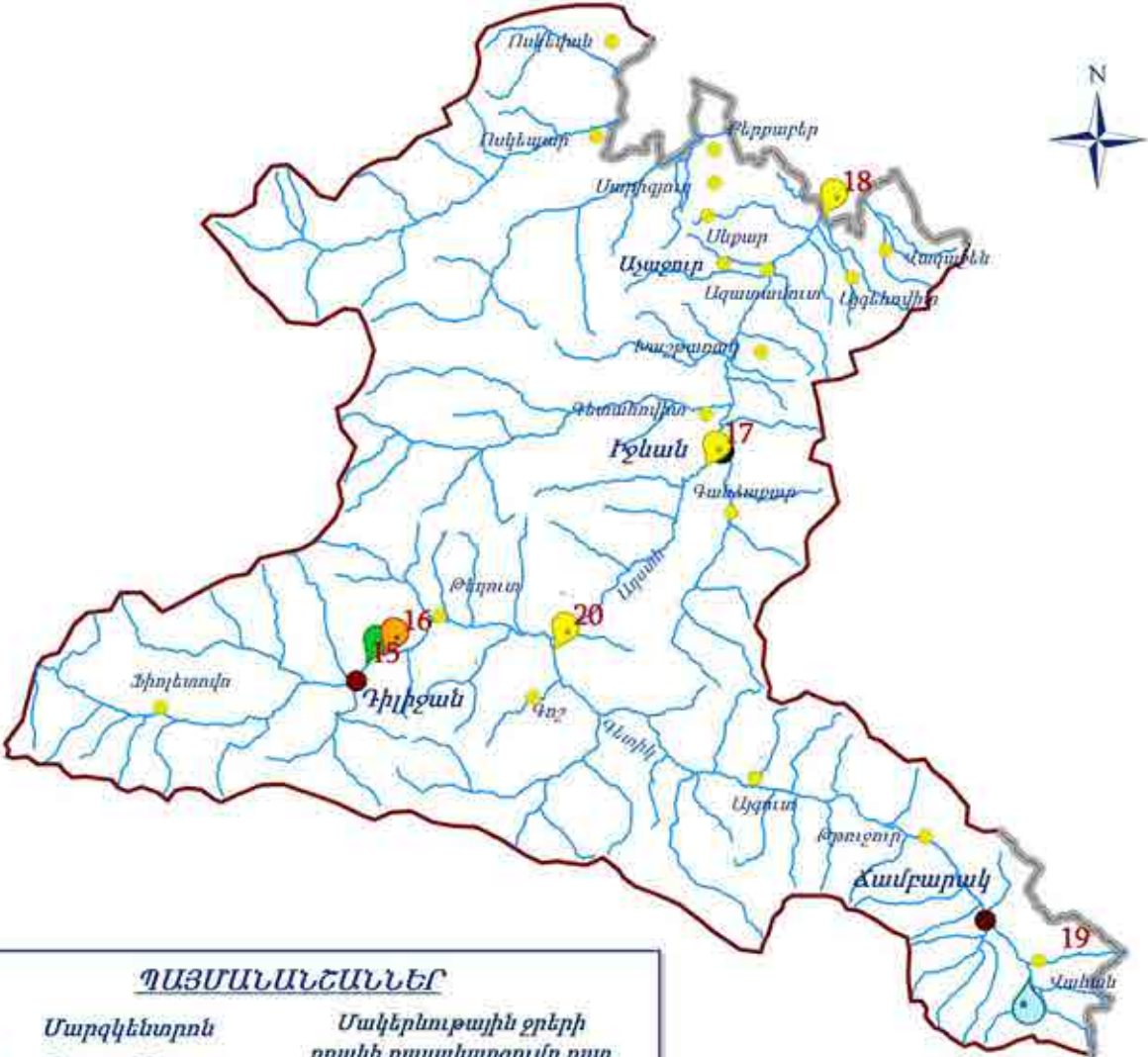
Մարմարիկ գետի գետաբերանի հատվածում ջուրը «անբավարար» որակի է (4-րդ դաս)՝ պայմանավորված մանգանով:

ՀՀ ջրամբարների ջրի քիմիական որակը հունվարին

Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Երևանյան լիճ	ամբարտակի մոտ (112)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն ֆոսֆատ իոն, ԸՍԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ

(**) ՀՀ ջրամբարների ջրի քիմիական որակի գնահատումը կատարվել է համաձայն ՀՀ մակերևութային ջրերի էկոլոգիական նորմերի (ՀՀ կառավարության 2011թ.-ի հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշման հավելված N2):

ԱՂՍՏԵՎ ԳԵՏԻ ԱՎԱԶԱՆԻ ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ ՔԻՄԻԱԿԱՆ ՈՐԱԿԸ (ՀՈՒՆՎԱՐ 2017)

ՊԱՅՄԱՆԱՆՇԱՆՆԵՐ

●	Մարզկենտրոն	●	Մակերևութային ջրերի որակի դասակարգումը ըստ քիմիական կարգավիճակի դասերի
●	Քաղաքներ	●	1-ին դաս
●	Գյուղեր	●	2-րդ դաս
—	Գետային ցանց	●	3-րդ դաս
—	ՀՀ պետական սահման	●	4-րդ դաս
□	Աղստև գետի ավազան	●	5-րդ դաս
💧	Ջրի նմուշառման դիտակետ		

ՔԱՍԱԽ ԵՎ ՄԵԾԱՄՈՐ ԳԵՏԵՐԻ ԱՎԱԶԱՆՆԵՐԻ ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ ՔԻՄԻԱԿԱՆ ՈՐԱԿԸ (ՀՈՒՆՎԱՐ 2017)

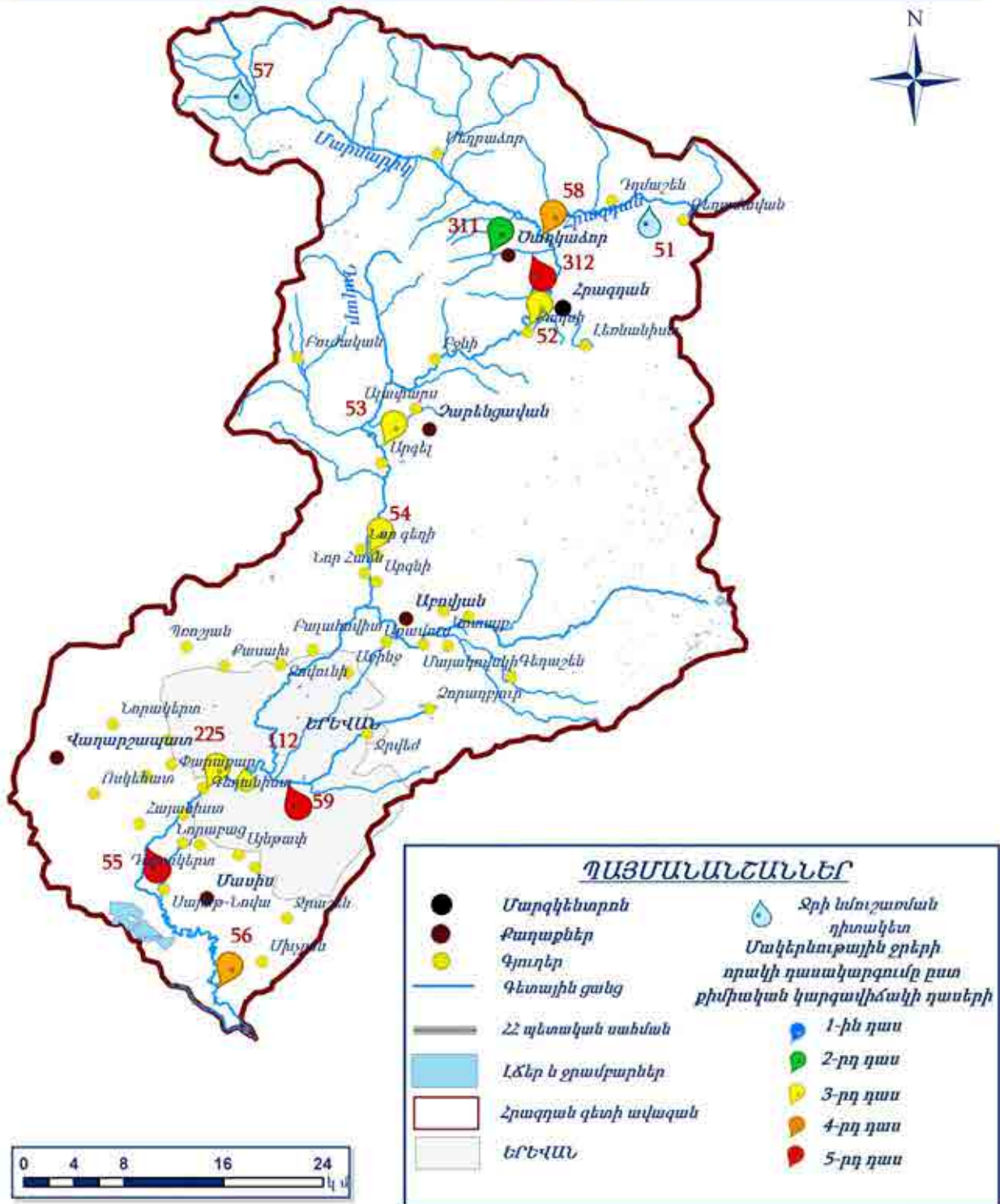
ՊԱՅՄԱՆԱՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոն
- Բաղարներ
- Գյուղեր
- Գետային ցանց
- 22 պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Մեծամոր գետի ավազան
- Քասաղ գետի ավազան
- 💧 Ջրի նմուշառման դիտակետ
- Մակերևութային ջրերի որակի դասակարգումը ըստ քիմիական կարգավիճակի դասերի
- 1-ին դաս
- 2-րդ դաս
- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

0 5 10 20 30 40 կմ

ՀՐԱՋԴԱՆ ԳԵՏԻ ԱՎԱԶԱՆԻ ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ ՔԻՄԻԱԿԱՆ ՈՐԱԿԸ (ՀՈՒՆՎԱՐ 2017)

Ծաղկաձորում շրջակա միջավայրի որակի մոնիտորինգ

Տանձադրյուր գետի ջրի քիմիական որակը 2016թ.-ին

Հունվարին Տանձադրյուր գետի վերին հոսանքում ջուրը «լավ» որակի է (2-րդ դաս), իսկ Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև հատվածում՝ «վատ» որակի է (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում իոնով և մանգանով:

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Հրազդան	Տանձադրյուր	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև (311)	-	2-րդ	2-րդ
		Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև (312)	ԹԿՊ5, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
		Ամոնիում իոն, մանգան	5-րդ		

ՏԱՆՁԱՂԲՅՈՒՐ ԳԵՏԻ ՋՐԻ ՔԻՄԻԱԿԱՆ ՈՐԱԿԸ (ՀՈՒՆՎԱՐ 2017)

Պայմանանշաններ

- Գետեր
  - Լճեր և ջրամբարներ
  - Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի աղտոտվածության դասակարգումը ըստ քիմիական կարգավիճակի դասերի
- 1-ին դաս
  - 2-րդ դաս
  - 3-րդ դաս
  - 4-րդ դաս
  - 5-րդ դաս

Մակերևութային ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Ջերմաստիճան
2. Գույն
3. Հոտ
4. Թափանցելիություն
5. Կախյալ նյութեր
6. Էլեկտրահաղորդականություն
7. Լուծված թթվածին
8. Լուծված թթվածնով հագեցվածության տոկոս
9. Թթվածնի հնգօրյա կենսաքիմիական պահանջարկ
10. Թթվածնի քիմիական պահանջարկ
11. Ջրածնային ցուցիչ
12. Հանքայնացում
13. Կոշտություն
14. Հիդրոկարբոնատներ
15. Մուլֆատներ
16. Քլորիդներ
17. Ֆտորիդներ
18. Ֆոսֆատներ
19. Ֆոսֆոր ընդհանուր
20. Նիտրիտներ
21. Նիտրատներ
22. Ամոնիում իոն
23. Սիլիցիում
24. Կալիում
25. Նատրիում
26. Լիթիում
27. Կալցիում
28. Մագնեզիում
29. Սելեն
30. Ալյումին
31. Քրոմ
32. Երկաթ
33. Մանգան
34. Պղինձ
35. Յինկ
36. Արսեն
37. Ստրոնցիում
38. Կադմիում
39. Կապար
40. Կոբալտ
41. Նիկել
42. Վանադիում
43. Մոլիբդեն
44. Բարիում
45. Բերիլիում
46. Բոր
47. Անտիմոն
48. Անագ
49. Քլորօրգանական պեստիցիդներ
50. Նավթամթերքներ

Էկոլոգիական նորմեր (ՀՀ կառավարության 2011թ.-ի դեկտեմբերի 27-ի N 75-Ն որոշում)

Որակի ցուցանիշներ	Որակի դաս					Միավոր
	I գերազանց	II լավ	III միջակ	IV անբավարար	V վատ	
Լուծված թթվածին	>7 կամ ՖԿ*	>6	>5	>4	<4	մգ Օ ₂ /լ
ԹԿՊ ₅	3	5	9	18	>18	մգ Օ ₂ /լ
ԹԲՊ _{Cr}	10	25	40	80	>80	մգ Օ ₂ /լ
Ամոնիում իոն	0.2 կամ ՖԿ	0.4	1.2	2.4	> 2.4	մգ N/լ
Նիտրիտ իոն	0.01 կամ ՖԿ	0.06	0.12	0.3	>0.3	մգ N/լ
Նիտրատ իոն	1 կամ ՖԿ	2.5	5.6	11.3	>11.3	մգ N/լ
Ֆոսֆատ իոն	0.05 կամ ՖԿ	0.1	0.2	0.4	>0.4	մգP/լ
Ցինկ, ընդհանուր	ՖԿ	100	200	500	>500	մկգ/լ
Պղինձ, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+20	50	100	>100	մկգ/լ
Քրոմ, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (50)	100	250	>250	մկգ/լ
Արսեն, ընդհանուր	ՖԿ	20	50	100	>100	մկգ/լ
Կադմիում, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+1	ՖԿ+2	ՖԿ+4	>ՖԿ+4	մկգ/լ
Կապար, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10	25	50	>50	մկգ/լ
Նիկել, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (20)	50	100	>100	մկգ/լ
Սոլիբրեն, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 25	8xՖԿ կամ 50	>8xՖԿ	մկգ/լ
Մանգան, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 200	8xՖԿ կամ 500	>8xՖԿ	մկգ/լ
Վանադիում, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ+5 կամ 10	4xՖԿ	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Կոբալտ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 20	4xՖԿ կամ 50	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Երկաթ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 0.5	0.5	1	>1	մգ/լ
Կալցիում	ՖԿ	100	200	300	>300	մգ/լ
Մագնեզիում	ՖԿ	50	100	200	>200	մգ/լ
Բարիում	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 250	1000	>1000	մկգ/լ
Բերիլիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	100	>100	մկգ/լ
Կալիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Նատրիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Լիթիում	ՖԿ	ՖԿ	-	2500	>2500	մկգ/լ
Բոր	ՖԿ	450	700	1000	>2000	մկգ/լ
Ալյումին	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	5000	>5000	մկգ/լ
Սելեն, ընդհանուր	ՖԿ կամ 10	20	40	80	>80	մկգ/լ
Ծարիր, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Անագ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
ԹԲՊ _{Mn}	5 կամ ՖԿ	10	15	20	>20	մգՕ ₂ /լ
Ընդհանուր անօրգանական ազոտ	1.5 կամ ՖԿ	4	8	16	>16	մգ N/լ
Ընդհանուր ֆոսֆոր	0.1 կամ ՖԿ	0.2	0.4	1	>1	մգ լ
Քլորիդ իոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	200	> 200	մգ/լ
Սուլֆատ իոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	250	> 250	մգ/լ
Սիլիկատ իոն	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 20	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգSi/լ
Ընդհանուր հանքայնացում	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մգ/լ
Էլեկտրահաղորդականություն	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մկՍիմ/սմ
Կոշտություն	2.8	10	20	40	<40	մգէկվ/լ
Կախված մասնիկներ	ՖԿ	1.2xՖԿ	2xՖԿ (30)	4xՖԿ	>4xՖԿ	մգ/լ
Հոտ (20°C և 60°C)	<2 (բնական)	2 (բնական)	2	4	>4	բալ
Գույն	(բնական)	>5 (բնական)	20	30	>200	աստ,

* ՖԿ - ֆոնային կոնցենտրացիա

** ռոնոգման համար 1000

Օսնոթագրություն. ՀՀ 14 խոշոր գետային ավազանների գետերի, գետերի առանձին հատվածների և վտակների որակի ցուցանիշների ֆոնային կոնցենտրացիաները և էկոլոգիական նորմերի ամբողջական ցանկը տրված է <http://www.armmonitoring.am/> ինտերնետային կայքում:

**Մակերևութային ջրերի աղտոտվածության չափանիշներ
(ըստ 1990թ.-ին ընդունված ձկնատնտեսական նորմերի)**

Բաղադրամասերը և ցուցանիշները	Վնասակարության լիմիտացված ցուցանիշը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա, մգ/դմ ³
Լուծված թթվածին	Ընդհանուր պահանջները	6-ից ոչ պակաս
ԹԿՊ ₅	-//-	3.0
ԹՔՊ	-//-	30.0
Ամոնիում իոն (NH ₄ ⁺)	Թունագիտական	0.5 (N/դմ ³ - 0.39)
Նիտրատ իոն (NO ₃ ⁻)	Սանիտարա-թունագիտական	40.0 (N/դմ ³ - 9.0)
Նիտրիտ իոն (NO ₂ ⁻)	Թունագիտական	0.08 (N/դմ ³ - 0.02)
Ֆոսֆատ իոն (PO ₄ ²⁻)	Ընդհանուր պահանջները	3.5
Ընդհանուր երկաթ	Զգայարանական	0.5
Սելեն	-//-	0.001
Պղինձ	Թունագիտական	0.001
Ցինկ	-//-	0.01
Ալյումին	-//-	0.04
Վանադիում	-//-	0.001
Քրոմ	-//-	0.001
Մանգան	-//-	0.01
Կալիում	-//-	50.0
Կալցիում	-//-	180.0
Մագնեզիում	-//-	40.0
Նատրիում	-//-	120.0
Կոբալտ	-//-	0.01
Նիկել	-//-	0.01
Արսեն	-//-	0.05
Կադմիում	-//-	0.005
Կապար	-//-	0.1
Բրոմ	Սանիտարա-թունագիտական	0.2
Մոլիբդեն	-//-	0.5
Ստրոնցիում	-//-	2.0
Սուլֆատ իոն (SO ₄ ²⁻)	-//-	100.0
Քլոր իոն (Cl ⁻)	-//-	300.0
Իոնների զուգարը	Ընդհանուր պահանջներում	1000.0
Կախված մասնիկներ	Ընդհանուր պահանջներում	Կախված մասնիկների պարունակությունը բնական ֆոնից չպետք է գերազանցի 0.75 մգ/դմ ³

**«Արտակարգ բարձր աղտոտվածություն» և «բարձր աղտոտվածություն»
արտահայտությունների սահմանումը**

Բնական միջավայրի արտակարգ բարձր աղտոտվածություն համարվում է.

Մակերևութային ջրերի համար

Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիայի գերազանցումը 100 և ավելի անգամ (այն նյութերը, որոնց համար սահմանված է ջրում լրիվ բացակայություն, որպես սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա ընդունվում է 0.01 մկգ/դմ³)

- լուծված թթվածնի պարունակության իջեցումը մինչև 2 մգ/դմ³ և ցածր
- թթվածնի հնգօրյա կենսաքիմիական պահանջի (ԹԿՊ₅) պարունակությունը 60 մգՕ₂/դմ³ և ավելի
- ջրի հոտի՝ մինչև 4 բալ և ավելի ուժեղացումը, որը բնորոշ չէ տվյալ տեղանքի համար
- 6 կմ² տարածությամբ տեսահորիզոնի 1/3-ից ավելի տարածքով որևէ թաղանթի (նավթային, յուղային և այլ ծագման) առկայությունը
- փափկամարմինների, ձկների, գորտերի և այլ ջրային օրգանիզմների և ջրային բույսերի համատարած ոչնչացումը:

Բնական միջավայրի բարձր աղտոտվածություն համարվում է.

Մակերևութային ջրերի համար

- ՍԹԿ-ի գերազանցումը 10-ից մինչև 100 անգամ (նավթամթերքների, ֆենոլների և պղնձի իոնների համար՝ 30 -ից 100 անգամ)
- ԹԿՊ₅-ի կոնցենտրացիայի 15-ից մինչև 60 մգՕ₂/դմ³ պարունակությունը
- լուծված թթվածնի պարունակության իջեցումը 3-ից մինչև 2 մգ/դմ³
- մինչև 6 կմ² տարածությամբ տեսահորիզոնում ջրի մակերևույթի 1/4-ից մինչև 1/3 տարածությամբ թաղանթի առկայությունը (նավթային, յուղային և այլ ծագման)
- 6կմ²-ից ավելի տեսահորիզոնում ջրի մակերևույթի 1-ից մինչև 2կմ² տարածքով թաղանթի առկայությունը:

EMEP-Եվրոպայի մոնիտորինգի և գնահատման ծրագիր (European Monitoring and Evaluation Programme)

Ինֆորմացիայի պահպանման և վերլուծության բաժին

Կայք էջ՝ armmonitoring.am
Էլ. փոստ՝ monitoring-info@mail.ru
Հեռախոս՝ 26-13-94

Հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, Կոմիտաս 29